

Ukuri ni Iki? - Umubare wa Kane

Umutima Wanyu We Guhagarika Umutima

Jeff Pippenger

2023-09-09

Mu ntangiriro y'amateka y'Abamilerite mu 1798, iyerekwa ry'Uruzi Ulai mu gitabo cya Daniyeli ryafunguwe ikimenyetso, rituma habaho ukwiyongera kw'ubumenyi kwagerageje kandi kugaragaza ibyiciro bibiri by'abaramya. Iyerekwa rya Ulai rihagarariye ubutumwa bw'imbere bugenewe ubwoko bw'Imana nk'uko bugereranywa n'amatorero arindwi yo mu Byahishuwe igice cya kabiri n'icya gatatu. Ku iherezo ry'amateka y'ubuhanuzi yatangiye mu 1798, mu nama y'ingando yabereye i Exeter kuwa 12–17 Kanama 1844, ubutumwa bw'Amatabaza ya Saa Sita z'ijoro bwafunguwe ikimenyetso igihe Intare yo mu muryango wa Yuda yakuraga ikiganza cyayo ku kuri kwari guhishwe, maze bituma habaho ukwiyongera kw'ubumenyi kwagerageje kandi kugaragaza ibyiciro bibiri by'abaramya.

Mu 1989, igihe nk'uko bisobanuwe muri Daniyeli 11:40, ibihugu byagereranyaga icyahoze ari Ubumwe bw'Abasoviyeti byakuburwaga n'ubupapa na Leta Zunze Ubumwe z'Amerika, iyerekwa ry'Uruzi Hidekeli mu gitabo cya Daniyeli ryafunguwe, ritanga ukwiyongera kw'ubumenyi kwagerageje kandi kugaragaza ibyiciro bibiri by'abaramya. Iyerekwa rya Hidekeli rigereranya ubutumwa bwo hanze bw'abanzi b'ubwoko bw'Imana, nk'uko bigaragazwa n'ibimenyetso birindwi mu gitabo cy'Byahishuwe. Ku iherezo ry'amateka y'ubuhanuzi yatangiye mu 1989, guhera mu byumweru bibiri bya nyuma bya Nyakanga 2023, Intare yo mu muryango wa Yuda yatangiye inzira yo gufungura ubutumwa bw'Induru yo mu Gicuku ikura ukuboko kwayo ku kuri kwari guhishwe, kandi ibyo birimo gutuma habaho ukwiyongera kw'ubumenyi kogerageza kandi kuzagera ku kugaragaza ibyiciro bibiri by'abaramya mu bwoko bw'Imana.

Mu murongo wa mbere w'igice cya cumi na kane cya Yohana, Kristo atera abigishwa umwete wo kudahagarika imitima yabo.

Umutima wanyu ntuhagarare umutima; mwizera Imana, munyizere nanjye. Yohana 14:1.

Mu masaha make Kristo yarafashwe, kandi bidatinze nyuma yaho arabambwa, arahambwa maze arazuka. Amaze kuzamuka ajya kwa Data, yagarukiye abigishwa be.

Nuko baracyavuga batyo, Yesu ubwe ahagarara hagati yabo, arababwira ati: Amahoro abe muri mwe. Ariko barakangarana cyane, bagira ubwoba, bibwira ko babonye umuzimu. Arababaza ati: Ni iki kibahagaritse imitima? Kandi ni iki gituma ibitekerezwa bibyuka mu mitima yanyu? Luka 24:36–38.

Gucika intege kwa mbere mu murongo w'ivugurura kuba iyo ubwoko bw'Imana bwibagiwe ukuri bwari bwarahishuriwe mbere. Abigishwa bari bibagiwe ibyo Yesu yari yarababwiye mu gihe kitageze no ku cyumweru kimwe mbere y'uko ubwoba bwabo no gucika intege kwabo bigaragarira mu kaga ko ku musaraba. Gucika intege kwa mbere gukurikirwa n'igihe cyo gutinda, ari na cyo mu mugani w'abakobwa cumi kigereranywa no kubura k'Umukwe. Yesu yari yarabwiye

abigishwa mu buryo butaziguye ko ajya kwa Se, ariko ko azagaruka. Ubumenyi bw'ibizabaho yari yarahaye abigishwa ntibwabujije ko batsindwa n'akaga. Mu rwego rw'umugani w'abakobwa cumi, akaga ni ho imico igaragarira, ariko ntabwo ari ho itezwa imbere. Yesu yari yaratoranyije kandi yarahaye inshingano abigishwa, kandi yari yarababwiye uko kuri nyako mbere y'akaga.

Si mwe mwantoranije, ahubwo ni jye wabatoranije kandi mbashyiriraho, kugira ngo mugende mwere imbuto, kandi ngo imbuto zanyu zigumeho; kugira ngo icyo ari cyo cyose muzasaba Data mu izina ryanjye, akibahe. Yohana 15:16.

Nyamara nubwo bari baratoranyijwe, ibyo ntibyababujije kurengerwa n'icyo kibazo gikomeye.

Imico y'umuntu ihishurwa n'ikigeragezo gikomeye. Igihe ijwi riranguruye kandi rikomeye ryamamamazaga mu gicuku riti: 'Dore umukwe araje; nimusohoke mumusanganire,' abāri nk'abakobwa b'inkumi bari basinziriye barakangutse bava mu bitotsi byabo, maze biragaragara uwari wariteguye uwo muni. Impande zombi zasanganywe no kudatungurwa, ariko umwe yari yiteguye guhangana n'icyo gihe gikomeye, undi asanganwa adafite imyiteguro. Imico y'umuntu ihishurwa n'imimerere. Ibihe by'amage bituma ukuri kw'imico kugaragara. Ibyago bimwe bitunguranye kandi bitari byitezwe, kubura uwo ukunda, cyangwa ikigeragezo gikomeye, indwara itunguranye cyangwa umubabaro, ikintu icyo ari cyo cyose gishyira ubugingo imbonankubone n'urupfu, bizagaragaza ukuri kw'imbere mu mico. Bizamenyekana niba koko hariho kwizera nyakuri mu masezerano y'ijambo ry'Imana cyangwa ntakuhari. Bizahishurwa niba ubugingo bukomezwa n'ubuntu, niba mu rweso harimo amavuta aherekereje itabaza.

“Ibihe byo kugeragezwa biza kuri bese. Nitwifata dute igihe turi muni y'ikigeragezo n'igenzura by'Imana? Mbese amatabaza yacu arazima? Cyangwa turacyayakomeza yaka? Mbese twiteguye buri kibazo cyose gitunguranye kubwo ubumwe dufitanye na We wuzuye ubuntu n'ukuri? Ba bakobwa batanu b'abanyabwenge ntibashoboraga guha ba bakobwa batanu b'abapfapfa imico yabo. Imico igomba kuremwa natwe ubwacu nk'umuntu ku giti cye.”
Review and Herald, October 17, 1895.

Ibyahishuwe kwa Yesu Kristo kugaragazwa mu mirongo ya mbere y'igitabo cy'Ibyahishuwe ni ubutumwa bwa nyuma bwo kuburira itorero, hanyuma bukazakurikiraho kuburira isi. Icyo cyahishuwe gikurwaho ikimenyetso mbere gato y'iherezo ry'igihe cy'igeragezwa n'Intare yo mu muryango wa Yuda, yagaragajwe mu Byahishuwe igice cya gatanu ko ari yo yonyine ikwiriye kubumbura igitabo cyari gifatanijwe ikimenyetso.

Umwe mu bakuru arambwira ati: “Ntukarire. Dore Intare yo mu muryango wa Yuda, Igishyitsi cya Dawidi, yanesheje kugira ngo ibumbure igitabo no guhambura ibimenyetso birindwi byacyo.” Ibyahishuwe 5:5.

Intare yo mu muryango wa Yuda ni na yo “umuzi wa Dawidi,” kandi ni na yo “umwana wa Dawidi,” kandi ni na yo Mwami wa Dawidi. Isano igereranywa n'Intare yo mu muryango wa Yuda igaragaza ko iyo Intare yo mu muryango wa Yuda ikomeje ikimenyetso ku kuri runaka cyangwa ikagikuraho, ibikora ikoresheje ihame ryo kubanza kuvugwa, rigaragaza iherezo ry'ikintu rishingiye ku itangiriro ryacyo nk'uko rigereranywa na Yesu ari “umuzi wa Dawidi.” Iyo ukuri

gukuweho ikimenyetso mu gihe runaka cy'iherezho, hatangizwa inzira yo kwezwa nk'uko bigereranywa muri Daniyeli cumi na kabiri.

“Yari Intare yo mu muryango wa Yuda yafunguye icyo gitabo maze iha Yohana ihishurirwa ry'ibizabaho muri iyi minsi y'imperuka. Daniyeli yahagaze mu mwanya we kugira ngo atange ubuhamya bwe, bwari bwarashyizweho ikimenyetso kugeza mu gihe cy'imperuka, igihe ubutumwa bw'umumarayika wa mbere bwagombaga kwamamazwa mu isi yacu. Ibi bintu bifite akamaro katagereranywa muri iyi minsi y'imperuka, ariko nubwo 'benshi bazezwa, kandi bazatunganywa, bageragezwe,' 'abanyabyaha bazakomeza gukora ibyaha; kandi nta n'umwe mu banyabyaha uzabisobanukirwa.’” Manuscript Releases, volume 18, 14, 15.

Igikorwa cya Yesu nk'Intare yo mu muryango wa Yuda gifite akamaro katagereranywa, ariko “nta n'umwe” mu “babi azasobanukirwa” umurimo we cyangwa ubutumwa bwafunguwe.

Arambwira ati: Genda, Daniyeli, kuko ayo magambo afunze kandi ashyizweho ikimenyetso kugeza ku gihe cy'imperuka. Benshi bazezwa, bazahanagurwa babe abazungu, kandi bazageragezwa; ariko abanyabyaha bazakomeza gukora ibyaha; kandi nta n'umwe wo mu banyabyaha uzasobanukirwa; ahubwo abanyabwenge ni bo bazasobanukirwa. Daniyeli 12:9, 10.

Igikorwa cyo kugeragezwa kigaragazwa n'intambwe eshatu: “bejejwe, bagizwe abazungu, kandi bageragejwe.” Izo ntambwe eshatu zigereranya intambwe eshatu z’“ubutumwa bwiza bw’iteka ryose,” ubwo mu butumwa bw'umumarayika wa mbere bugaragazwa ngo nimutinye Imana (bejejwe), muyihe icyubahiro (bagizwe abazungu), kuko igihe cy'urubanza rwayo kigeze (bageragejwe). Izo ntambwe eshatu ni zo “ukuri,” nk'uko bigaragazwa n'inyuguti ya mbere, iy'icumi na gatatu, n'iya nyuma by'inyuguti z'Igiheburayo; kandi iyo izo nyuguti zishyizwe hamwe muri urwo rutonde, haboneka ijamba ry'Igiheburayo risobanura “ukuri.”

Izo ntambwe eshatu ni zo “inzira,” kuko inzira y'Imana, nk'uko Asafu abivuga muri Zaburi 77:13, iri ahera; aho mu rugo rw'ibonaniro umunyabyaha ahumanurwa no kumena amaraso. Ayo maraso nyuma yinjizwa ahera h'imbere, hagereranya kwezwa, ari wo murimo wo “guhindurwa umweru.”

Nuko umwe muri ba bakuru aransubiza, arambaza ati: Aba bambaye ibishura byera ni bande? Kandi baturutse he? Nanjye ndamubwira nti: Nyakubahwa, ni wowe ubizi. Arambwira ati: Abo ni bo bavuye mu mubabaro mwinshi, kandi bameshe ibishura byabo, babyejeshya amaraso y'Umwana w'Intama. Ibyahishuwe 7:13, 14.

Umunyabyaha wagizwe umukiranutsi kandi wejejwe ni bwo aba ateguwe kugira ngo “ageragezwe” mu rubanza rugereranywa n'Ahera Cyane. Yesu ni we “nzira”, ni we “ukuri” kandi ni we “ubugingo”. Inzira ni intangiriro, ukuri ni hagati, kandi ubugingo ni iherezho. Niba dutunganywa n'intambwe ya mbere, tuba turi mu nzira, ari yo nzira y'abagizwe abakiranutsi.

Ariko inzira y'abakiranutsi imeze nk'umucyo urabagirana, ugenda urushaho kurabagirana kugeza ku manywa y'ihangu. Imigani 4:18.

Intambwe ya kabiri ni ukugaragarira k'ubukiranutsi gusohozwa n'ukuri Kwe, kuko Ijambo Rye ari ukuri.

Ubaboneze mu kuri kwawe: ijambo ryawe ni ryo kuri. Yohana 17:17.

Abatsindishirijwe bahagarariwe n'intambwe ya mbere, abezwa bahagarariwe n'intambwe ya kabiri. Izo ntambwe ebyiri za mbere zitegura abatsindishirijwe n'abazwa kwinjira mu rubanza no guhabwa ubugingo bw'iteka. Yesu ni we nzira, ukuri n'ubugingo.

“Gukiranuka ko mu mutima guhamywa n'imirimu ikiranuka yo hanze. Ufite gukiranuka mu mutima si umunyamwaga kandi utagira impuhwe, ahubwo uko bukeye n'uko bwije agenda ahindurwa asa na Kristo, ava ku mbaraga ajya ku zindi. Uwejejwe n'ukuri azarangwa no kwifata, kandi azakurikira mu ntambwe za Kristo kugeza ubwo ubuntu buzimira mu ikuzo. Gukiranuka kudutsindishiriza kubarirwa kuri twe; gukiranuka kweza kutugeraho tuguhabwa. Uko kwa mbere ni ko kuduha uburenganzira bwo kujya mu ijuru, uko kwa kabiri ni ko kudutegurira ijuru.” Review and Herald, June 4, 1895.

Mu Butumwa Bwiza bwa Yohana, kuva ku gice cya cumi na kane kugeza ku gice cya cumi na karindwi, hagarukwa kenshi ku bibazo by'uko abigishwa bari kubwitwaramo igihe Kristo yari kubasiga akajya kwa Se. Yabasezeraniye kuzagaruka, kandi yari azi, (nubwo abigishwa bo batabimenye), ko ihungabana ryari rigiye kuza vuba ryari kubyara ugucika intege gukomeye cyane. Muri ibyo bice bine harimo kugaragazwa no gusobanurwa k'Umwuka Wera nk'“Umufasha.” Mu Butumwa Bwiza bwa Yohana, Umwuka Wera agaragazwa inshuro enye nk'“Umufasha,” kandi inshuro imwe mu rwa mbere rwa Yohana, ariko aho iryo jambo risobanurwa ngo “Umuvugizi.” Nta handi iryo jambo riboneka mu Isezerano Rishya.

Isezerano rya Kera rifite ijambo ry'Igiheburayo ryahinduwemo “umuhumuriza” mu Mubwiriza 4:1 no mu Marira 1:9 na 16. Izo nyandiko zose uko ari eshatu zigaragaza ko abanyamahane bahohoteye ubwoko bw'Imana, kandi ko badafite umuhumuriza wo kubashyigikira muri uwo mubabaro no muri uko gucika intege barimo.

Kugaragaza Umwuka Wera nk'“Umuhumuriza” biboneka muri uwo murongo aho Yesu arimo ashaka gutegurira abigishwa gucika intege gukomeye kwari kubategereje mu masaha make yari imbere. Muri uwo murongo, ashimangira ko no mu gihe We azaba adahari, Umwuka Wera azaba ahari kugira ngo abahe ihumure. Mu kugaragaza Umwuka Wera mu rwego rw'Umuhumuriza, Yesu asobanura ibiranga umurimo Umuhumuriza azasohozwa.

Gusubiramo kwa Yesu kenshi ukugenda kwe no kugaruka kwe bishyira iyo ngingo ubwayo ku isonga ry'urutonde rw'insanganyamatsiko y'ingenzi y'uwo murongo.

Yohana 14:2–4, 18, 19, 28; 16:5–7, 10, 28; 17:11–13 ni imirongo ivuga mu buryo butaziguye igihe cyo gutinda kivugwa mu mugani w'abakobwa cumi b'isugi. Ifatanijwe n'iyi mirongo ibanza hari n'iki gice gikurikira, cyo binyuze mu gusubiramo gitsindagira igihe cyo gutinda, kuko “Uwitwika ntasubiramo ibintu bidafite akamaro gakomeye.”

Hasigaye akanya gato, ntumuzaba nkiriho; hanyuma kandi, hasigaye akanya gato, muzongera mumbone, kuko ngiye kwa Data.” Nuko bamwe mu bigishwa be babazanya hagati yabo bati: “Icyo atubwira ni iki, ngo, Hasigaye akanya gato, ntumuzaba nkiriho; hanyuma kandi, hasigaye akanya gato, muzongera mumbone; kandi ngo, Kuko ngiye kwa Data?” Nuko baravugaga bati:

“Icyo avuze ngo, Hasigaye akanya gato, ni iki? Ntidushobora kumenya icyo avuga.” Yesu amenya ko bashakaga kumubaza, arababwira ati: “Ese murabazanya hagati yanyu iby’icyo navuze nti, Hasigaye akanya gato, ntimuzaba nkiriho; hanyuma kandi, hasigaye akanya gato, muzongera mumbone? Ni ukuri, ni ukuri, ndababwira yuko muzarira mukaboroga, ariko ab’isi bazanezerwa; kandi muzababara, ariko agahinda kanyu kazahinduka ibyishimo. Umugore iyo ari ku nda afite agahinda, kuko igihe cye kiba kigeze; ariko amaze kubyara umwana, ntaba akibuka umubabaro ukundi, kubera ibyishimo by’uko umuntu avutse mu isi. Namwe none murafite agahinda; ariko nzongera kubabona, kandi imitima yanyu izanezerwa, kandi ibyishimo byanyu nta muntu uzabibanyaga.” Yohana 16:16–22.

Nibura byibura mirongo ibiri na rimwe biri mu gice cya cumi na kane kugeza ku gice cya cumi na karindwi byerekana igihe abigishwa bari gukenera gutegereza kugaruka kwa Kristo. Icyo gihe cyari gutangira ku rupfu rwa Kristo kandi kigakomeza kugeza ku kugaruka Kwe avuye kwa Se. Igihe bari gutegereza kugaruka Kwe gishushanya igihe cyo gutinda kivugwa mu mugani w’abakobwa cumi. Nk’uko bimeze no mu nkuru ya Luka yerekeye abigishwa b’i Emawusi, ugutenguha kw’umusaraba guhanurirwa kugereranya itangiriro ry’igihe cyo gutinda gikurikira ugutenguha kwa mbere.

Mu gice cya mbere cy’igitabo cya mbere cya Bibiliya tubonamo inkuru y’irema kandi tukamenya abantu batatu bagize ubutatu bwo mu ijuru. Mu gice cya mbere cy’igitabo cya nyuma cya Bibiliya tubonamo abantu batatu bagize ubutatu bwo mu ijuru. Mu bice bine turimo gusuzuma tubonamo abantu batatu bagize ubutatu bwo mu ijuru. Kumenya uku kuri bidushoboza guhuza ibyo Yohana avuga muri ibyo bice bine n’umurongo w’ubuhanuzi wo muri Itangiriro igice cya mbere umurongo wa mbere kugeza ku gice cya kabiri umurongo wa gatatu, no kuwuhuza n’Ibyahishuwe igice cya mbere umurongo wa mbere kugeza ku wa cumi n’umwe.

Muri uwo murongo, Yesu abwira Tomasi ko umuntu nabona Yesu, aba abonye Data. Uwo murongo kandi ugaragaza ko Kristo ari we wahumurizaga abigishwa kubw’ukuhaba kwe, ariko ko namara kugenda, azaboherereza “undi” “Muhumuriza.” Umwuka Wera ni we Muhumuriza, ariko na Kristo yari Umuhumuriza.

Iyo muba mwaramenye, na Data na we muba mwaramumenye; kandi uhereye none muramuzi, ndetse mwaramubonye. Filipino aramubwira ati: Mwami, twereke Data, biraba biduhagije. Yesu aramubwira ati: Maze igihe kingana gitya ndi kumwe namwe, none nturamenya, Filipino? Ubonye jye aba abonye Data; none se ubasha ute kuvuga uti: Twereke Data? Yohana 14:7–9.

Tomasi agereranya n’abo bo mu Bwadivantisiti banze kubona ubuhamya bw’isano iri hagati y’iyo Butatu bwo mu ijuru, n’ubwo bishoboka ko basomye inshuro nyinshi ubuhamya bushyigikira uko kuri.

Nanjye nzasaba Data, na we azabaha undi Mufasha, kugira ngo abane namwe iteka ryose; ari we Mwuka w’ukuri; uwo isi idashobora kwakira, kuko itamubona kandi ntimumenya: ariko mwe muramuzi; kuko abana namwe kandi azaba muri mwe. Sinzabasiga muri imfubyi: nzaza iwanyu. Hasigaye igihe gito gusa, isi ntizongera kumbona; ariko mwe muzambona: kuko ndiho, namwe muzabaho. Yohana 14:16–19.

Niba twarabonye Yesu, twabonye Data. Yesu ni “Umuhumuriza,” kandi Umwuka Wera ni “undi Muhumuriza.” Niba twarabonye Yesu, twabonye Data kandi twabonye Umuhumuriza. Mu nshuro eshanu ijamba umuhumuriza rikoresheya muri Bibiliya, zose zakoreshejwe n’intumwa Yohana. Mu murongo wa gatanu iryo jamba risobanurwa ngo “Umuvugizi.”

Bana bato banjye, ibyo mbibandikiye kugira ngo mudakora icyaha. Kandi niba umuntu akoze icyaha, dufite Umuvugizi ku Mana Data, ari we Yesu Kristo ukiranuka. 1 Yohana 2:1.

Nihagira umuntu akora icyaha, dufite Umuvugizi ari we Yesu Kristo umukiranutsi. Umuvugizi ni uwiringana mu cyimbo cy’umunyabyaha. Pawulo avuga ko umurimo wa Yesu ari uwo kutubera Umuvugizi.

Ni nde ubaciraho iteka? Ni Kristo wapfuye, ahubwo by’umwihariko ni na we wazutse, kandi ari iburyo bw’Imana, akaba kandi adusabira. Abaroma 8:34.

Yesu ni Umuvugizi w’umunyabyaha, kandi ibyo bikubiyemo ko ari na We Mufasha. Muri icyo gice nyine, Pawulo yari yabanje kugaragaza ko na Mwuka Wera adusabira.

Ni ko Mwuka na we adufasha mu ntege nke zacu; kuko tutazi icyo dukwiriye gusaba mu buryo bukwiye; ahubwo Mwuka ubwe adusabira anihira iminiho itavugika. Kandi ushakisha imitima azi icyo umutima wa Mwuka ushaka, kuko asabira abera akurikije ibyo Imana ishaka. Abaroma 8:26, 27.

Yesu na Mwuka Wera bombi bagaragazwa nk’Umuhumuriza, bityo bombi bakaba abavugizi badusabira. Abantu batatu b’iyo Butatu bwo mu ijuru bose bagaragarirwa mu gice cya Yohana turimo kwiga, kandi iyo bihujwe n’ubuhamya bwa mbere bwo mu gitabo cya mbere cya Bibiliya n’ubuhamya bwa mbere bwo mu gitabo cya nyuma cya Bibiliya, umucyo werekeye isano n’umurimo by’abo bantu batatu b’Ubumana urushaho kugaragara.

“Data ntashobora gusobanurwa n’ibintu byo mu isi. Data ni we wuzuye rwose Ubumana bwose mu buryo bw’umubiri, kandi ntashobora kubonwa n’amaso y’abapfa. Umwana ni we wuzuye rwose Ubumana bwose bugaragajwe. Ijamba ry’Imana ritangaza ko ari ‘ishusho nyakuri y’ubutumwa bwe bwite.’ ‘Kuko Imana yakunze abari mu isi cyane, byatumye itanga Umwana wayo w’ikinege, kugira ngo umwizera wese atarimbuka, ahubwo ahabwe ubugingo buhoraho.’ Aha herekanwa kamere bwite ya Data.”

“Umuhumuriza Kristo yasezeranyije ko azohereza amaze kuduga mw’ijuru, ni Mpwemu mu kuzura kwose kw’Ubumana, ahishura ubushobozi bw’ubuntu bw’Imana ku bese bamwakira kandi bakizera Kristo nk’Umukiza wa bo bwite. Hariho abantu batatu bazima bagize Ubutatu bwo mw’ijuru. Mw’izina ry’ayo mabubasha atatu,—Data wa twese, Umwana, na Mpwemu Yera, abakira Kristo biciye mu kwizera kuzima barabatizwa, kandi ayo mabubasha azokorana n’abagamburuka bo mw’ijuru mu mihati yabo yo kubaho ubugingo bushasha muri Kristo.”

“Icyo umunyabyaha akwiriye gukora ni iki?—Kwizera Kristo. Ni umutungo wa Kristo, waguzwe amaraso y’Umwana w’Imana. Mu kugeragezwa no mu mibabaro, Umukiza yacunguye abantu abakura mu bubata bw’icyaha. None rero ni iki dukwiriye gukora kugira ngo dukizwe icyaha?—Kwizera Umwami Yesu Kristo nk’Umukiza ubabarira ibyaha. Uwatura

icyaha cye kandi akicisha bugufi mu mutima we azahabwa imbabazi. Yesu ni Umukiza ubabarira ibyaha kandi ni n'Umwana w'ikinege w'Imana itagira iherezo. Umunyabyaha wababariwe yiyungura n'Imana binyuze muri Yesu Kristo, Umucunguzi wacu udukiza icyaha. Aguma mu nzira y'ubutungane, aba umugaragu w'ubuntu bw'Imana. Azanirwa agakiza kuzuye, ibyishimo n'amahoro, n'ubwenge nyakuri buturuka ku Mana.”

“Kwizera amaraso y'impongano ya Yesu Kristo ni ko kwizerwa ko imbabazi z'icyaha zibonerwa. Kristo ashobora kweza akavanaho ibyaha byose. Gushingira gusa kuri ubwo bushobozi, umunsi ku wundi, bizaha umukozi wa kimuntu ubwenge bukomeye bwo gutahura ikizarinda ubugingo muri iyi minsi y'imperuka kubohwa n'icyaha. Kubwo kwizera no gusenga, binyuze mu kumenya Kristo, akwiriye gukorera agakiza ke ubwe.

“Mwuka Wera aratumenya kandi akaduyobora mu kuri kose. Imana yatanze Umwana wayo w'ikinege, kugira ngo umwizera wese atarimbuka, ahubwo ahabwe ubugingo bw'iteka. Kristo ni Umukiza w'umunyabyaha. Urupfu rwa Kristo rwacunguye umunyabyaha. Ibyo ni byo byiringiro byacu byonyine. Nitwegurira rwose, kandi tugakurikiza ingeso nziza za Kristo, tuzabona ingororano y'ubugingo bw'iteka.

“Uwizeye Umwana, na Se aramufite na we.’ Ufite ukwizera guhoraho muri Se no mu Mwana afite na Mwuka wera. Mwuka Wera ni we Muhumuriza we, kandi ntiyigera ava mu kuri.”
Bible Training School, March 1, 1906.

Uretse umucyo wongeweho werekeye umurimo n'isano by'abo batatu bo mu ijuru, kumenyekanisha abo batatu bo mu ijuru muri uwo murongo bitanga ubuhamya ko ibi bice bine bigomba guhuza n'ubutumwa ubu burimo kubumburwa n'Intare yo mu muryango wa Yuda.

Ubuhamya buri mu nkuru y'abigishwa b'i Emawusi bugaragaza ubuhamya butatu bwerekana ko gucika intege n'igihe cyo gutinda byakurikiye umusaraba bishushanya ugucika intege n'igihe cyo gutinda bikurikiraho nyuma y'ugucika intege kwa mbere. Hari ubundi buhamya bushimangira ko amateka agaragazwa mu bice bine bya Yohana ahagarariye ibihe by'ugucika intege kwa mbere.

Umurongo wa nyuma w'inkuru y'irema, ari na wo kuri kwa mbere kuvugwa mu Ijambo ry'Imana, urangizwa n'amagambo atatu, kandi buri rimwe muri ayo magambo ritangizwa n'imwe mu nyuguti eshatu zigize ijambo “ukuri,” kandi ibyo bikaba mu buryo bukurikirana neza. Inkuru y'irema mu Itangiriro itangirana n'amagambo ngo “Mu itangiriro” kandi ikarangirana n'amagambo atatu ngo “Imana yaremye kandi ikora.”

Inyuguti za mbere z'ayo magambo atatu iyo zishyizwe hamwe zikora ijambo “ukuri.” Inkuru y'irema itangirana n'“itangiriro” kandi igasozwa n'ijambo rigereranywa mu buryo bw'ikigereranyo n'inyuguti zigereranya Alufa na Omega. Ni ko bimeze no mu gice kibanza cy'igitabo cya nyuma cya Bibiliya, aho Yesu avugwa incuro ebyiri ko ari Alufa na Omega, itangiriro n'iherezo, uwa mbere n'uwa nyuma. Izo nyuguti eshatu zigereranya Alufa na Omega zitanga ubundi buhamya ko igice cyo muri Yohana kigomba guhurizwa hamwe n'umurongo w'ubuhanuzi utangirira mu Itangiriro n'umurongo w'ubuhanuzi utangirira mu gitabo cy'Ibyahishuwe. Ubwo buhamya bumenyekanira mu bisobanuro by'umurimo w'Umuhumuriza. Umurimo w'Umuhumuriza ni umurimo w'intambwe eshatu ugereranywa n'izo nyuguti eshatu

z'Igiheburayo. Ikimenyetso cya Alufa na Omega kidushoboza gushyira ibi bice bine mu rwego rw'ubutumwa bw'Ibyahishuwe bya Yesu Kristo bivanwaho ikimenyetso mbere gato y'uko igihe cy'igeragezwa kirangira.

Inkuba ndwi zirindwi zigereranya ibimenyetso bine byihariye by'ibihe (ingingo z'igihe) n'ibihe bitatu byihariye bitangirana n'ikimenyetso cy'igihe cyo kumanuka k'umumarayika ugomba kumurikisha isi ubwiza Bwe. icyo kimenyetso cy'igihe cyari ingingo y'igihe. Ikimenyetso cya kabiri (ingingo y'igihe) ni ugutenguha kwa mbere, gutangiza igihe cyo gutinda. Igihe cyo gutinda kiyobora ku kimenyetso cya gatatu (ingingo y'igihe) aho ukuri gufungurwa kashe maze bikabyara urugendo. Urugendo rusozwa ku kimenyetso cya kane (ingingo y'igihe) kigereranjwe n'urubanza. Ibyo bimenyetso bine by'ibihe n'ibyo bihe bitatu by'igihe buri kimwe kigereranya inkuba, bigakora hamwe inkuba zirindwi. Nanone bigereranya ihuriro rya bine na bitatu.

Mu ngingo zabanje twagaragaje ko imyumvire y'abapayoniya ku matorero arindwi, ibimenyetso birindwi n'amakondera arindwi yemera "ihuriro rya kane na gatatu." Amatorero ane ya mbere, ibimenyetso bine bya mbere n'amakondera ane ya mbere bitandukanye n'amatorero atatu ya nyuma, ibimenyetso bitatu bya nyuma n'amakondera atatu ya nyuma. Inkuba ndwi zigereranya ibimenyetso bine by'inzira, ariko muri ibyo bimenyetso bine by'inzira harimo ibihe bitatu by'igihe. Ihuriro ry'Imana rya "kane na gatatu," mu gitabo cy'Ibyahishuwe, rishingiye ku bagabo batatu b'abahamya (amatorero, ibimenyetso n'amakondera), kandi abo bahamya bahamya ukuri kw'ihuriro rya "kane na gatatu" ry'inkuba ndwi zo mu gitabo cy'Ibyahishuwe.

Ariko mu murongo w'amateka ushushanyijwe n'inkuba ndwi harimo undi murongo w'ubuhanuzi uhishe kandi utandukanye, ufite ibimenyetso-ngenderwaho bitatu bitandukanye n'ikimenyetso gishushanywa nk'inkuba ndwi. Ni cyo gituma, iyo dusuzumye isano y'ubuhanuzi iri hagati y'inkuba ndwi n'amateka ahishe ubu arimo guhamburwa, dusanga inkuba ndwi zigaragaza ibimenyetso-ngenderwaho bine (ingingo z'igihe), naho amateka ahishe akagaragaza ibimenyetso-ngenderwaho bitatu (ingingo z'igihe). Nk'uko biri ku matorero, ibimenyetso, amakondera n'inkuba, ayo mateka ahishe agereranya ibimenyetso-ngenderwaho bitatu bihujwe n'ibimenyetso-ngenderwaho bine by'inkuba ndwi. Ayo mateka ahishe na yo afite ihuriro rya bitatu-na-bine.

Mu mateka ahishwe ashyinguwe mu nkuba ndwi, harimo ibimenyetso bitatu bitandukanye by'inzira, kandi buri kimwe muri byo ni "ingingo y'igihe," naho icya mbere n'icya nyuma muri ibyo bimenyetso bitatu by'inzira bigaragaza ugutenguha. Hari "igihe runaka" gitandukanye hagati y'ikimenyetso cya mbere n'icya kabiri cy'inzira, kandi hari "igihe runaka" gitandukanye hagati y'ikimenyetso cya kabiri n'icya gatatu cy'izo ngingo z'igihe. Ijambo "ugutenguha" ryakomotse ku gitekerezo cyo kubura ishyingirwaho ry'igihe, kandi insobanuro yaryo ishimangira ingingo y'igihe. Na none, saa sita z'ijoro ni igihe cyihariye. Ayo mateka ahishwe agaragazwa n'ingingo eshatu z'igihe zitandukanijwe n'ibihe bibiri: igihe cyo gutinda n'umuhagaro w'ukwezi kwa karindwi.

Ikimenyetso cya mbere cy'inzira y'ingenzi y'amateka yahishwe kigaragaza ugucika intege, kandi ikimenyetso cya nyuma na cyo kigaragaza ugucika intege. Bityo rero, uhereye ku gucika intege kwa mbere ukageza ku gucika intege kwa nyuma, hari umurongo wahishwe w'ubuhanuzi ufite

intambwe eshatu nk'iziba mu mirongo yose y'ivugurura. Kandi unafite ikimenyetso kiranga Alufa na Omega, kuko inyuguti eshatu zigize "ukuri" zihuye n'ibimenyetso bitatu by'inzira bitangirana kandi bikarangirana no gucika intege. Ayo mateka yahishwe ari mu nkuba ndwi ni ukuri Intare yo mu muryango wa Yuda irimo guhishurira abantu ubu.

Igice cyo muri Yohana turimo gusuzuma kibanzirizwa mu gice kibanza n'Ifunguro Ryera rya nyuma, hagashimangirwa ko ubutumwa bwo muri ibyo bice bine bugomba kuribwa. Ibyo bice bine birangirana no kujya i Getsemani. Inkuru ibera mu rugendo ruva ku kurya kugeza igihe ikibazo cy'umugaraba gitangiriye. Mu buryo bw'ubuhanuzi, imiterere y'ibi bice bine isobanura ubutumwa bwa nyuma bugomba kuribwa mbere y'urubanza. Ubutumwa buyobora ku isoza ry'urubanza ni bwo butumwa buhishurwa mu gitabo cy'Ibyahishuwe, mbere gato y'uko urubanza rusozwa.

Abigishwa na Yesu bari bageze aho mu mateka y'ubuhanuzi bamenyesherezwaga ibijyanye n'igihe cyo gutinda. Mu mateka y'Abamilerite, Umwami yakuyeho ukuboko kwe kugira ngo habeho gusobanukirwa ubutumwa bw'Imboro yo mu Gicuku, ariko uko gusobanukirwa kwabyaye ubutumwa bwa Samuel Snow ni na ko kwamennyesheje Abamilerite ko bari mu gihe cyo gutinda kw'abo bakobwa cumi. Abigishwa bari bamaze kurya Ifunguro rya Nyuma, kandi ubwo bari barimo gusya ubwo butumwa, Kristo asobanura igihe cyo gutinda mu bice bine bya Yohana.

Imyumvire ya Samuel Snow ishobora kwandikwa nk'uruhererekane rw'inyandiko, zateje imbere gusobanukirwa kwa nyuma kwagaragajwe nk'ubutumwa bw'Induru yo mu Gicuku. Uko ubutumwa bwe bwari bugenda butezwa imbere, yanabugejeje ku bantu mu ruhererekane rw'inama zo mu nkambi. Uruhererekane rw'inyandiko rwayoboye ku nama zo mu nkambi rwaje kumugeza ku nama yo mu nkambi ya Exeter, yamaze iminsi itandatu. Mu buhanuzi, ubutumwa bw'Induru yo mu Gicuku butezwa imbere buhora buhora mu gihe runaka. Ibyo bice bine byo muri Yohana bibera mu mateka y'ubuhanuzi aho ubutumwa buri gutezwa imbere.

Mu bice bine bya Yohana tubona umurimo wa Mwuka Wera usobanurwa nk'intambwe eshatu: guhamya iby'icyaha, ibyo gukiranuka n'iby'urubanza. Izi ntambwe eshatu kandi ni zo bimenyetso bitatu by'inzira by'amateka ahishwe ashyizwe mu nkuba ndwi.

Nyamara ndababwira ukuri: ni ibyiza kuri mwe ko ngenda; kuko nitagenda, Umufasha ntazabazanira; ariko nimara kugenda, nzamubohereza. Kandi naza, azatsindisha ab'isi ibyaha, no gukiranuka, no gucirwaho iteka: ibyaha, kuko batanyizeye; gukiranuka, kuko ngiye kwa Data, kandi ntumukimbona ukundi; gucirwaho iteka, kuko umutware w'iyi si aciriweho iteka. Ndacyafite byinshi byo kubabwira, ariko ubu ntumubasha kubyihanganira. Ariko Umwuka w'ukuri naza, azabayobora mu kuri kose; kuko atazavuga ibye ubwe, ahubwo ibyo azumva byose ni byo azavuga; kandi azababwira ibizaza. Uwo azampimbaza, kuko azafata ku byanyje akabibamenyeshya. Yohana 16:7-14.

Mu mateka y'Abamilerite, Yesu ntiyagarutse kugira ngo arangize igihe cyo gutinda ku Rwamo rwo mu Gicuku. Yakuyeho ukuboko kwe, kandi asuka cyangwa yohereza Umwuka Wera. Umwuka Wera, ushushanywa nk'Umuhumuriza, yaje gukuraho ugucika intege. Yaje gutanga ihumure ku batoranyijwe, ariko bari bayobewe bitewe no gucika intege kw'ihanurwa ritabayeho.

Twabanje kwerekana ko intumwa Yohana, Ezekiyeli na Yeremiya bose bagaragazwa barimo kurya agatabo gato karyoshye nk'ubuki mu kanwa. Hariho itandukaniro rigambiriwe hagati y'abo bahanuzi batatu, rikaba akenshi rititabwaho.

Ezekiyeli akoreshwa mu kugaragaza abariye agatabo gato, kandi bahabwa ubutumwa bwo kujyana ku itorero ry'Imana ryagomeye. Ezekiyeli yerekana ko igitabo kiribwa kigaragaza umurimo ugomba gukorwa nyuma yaho. Ahagarariye ubutumwa bwahawe abahoze ari ubwoko bw'Imana bwatoranyijwe. Ubutumwa bwe ni bwo buhambiriza abahoze ari ubwoko bwatoranyijwe bukabumbirwa hamwe mu mifungo igenewe umuriro. Mu bice bine bya Yohana, Yesu agaragaza umugambi w'umurimo wa Ezekiyeli.

Mwibuke ijambo nababwiye nti “Umugaragu ntaruta shebuja.” Niba barandenganyije, namwe bazabarenganya; niba baritondeye ijambo ryanjye, n'iryanyu na ryo bazaryitondera. Ariko ibyo byose bazabibakorerera babahora izina ryanjye, kuko batazi Uwantumye. Iyo ntaza ngo mbabwire, baba badafite icyaha; ariko none nta rwitwazo bafite rw'icyaha cyabo. Unyanga yanga na Data. Iyo ntaza gukora muri bo imirimo nta wundi muntu wakoze, baba badafite icyaha; ariko none barabibonye kandi bangiye jye na Data twembi. Ariko ibyo bibayeho kugira ngo ijambo ryanditswe mu mategeko yabo risohore, ngo “Banganye ubutitsa.” Ariko Umufasha naza, uwo nzabohereza aturutse kuri Data, ni we Mwuka w'ukuri ukomoka kuri Data, uwo azampamya. Yohana 15:20–26.

Umurimo wa Ezekiyeli, watangiye igihe yariye umuzingo, ushushanya gutangwa kw'ubutumwa buzangwa; ariko uko kwangwa ni cyo kimenyetso cy'uko banga Imana kandi bujuje rwose igikombe cy'igihe cyabo cy'igeragezwa.

Nuko arambwira ati: Mwana w'umuntu, ngutuma ku bana ba Isirayeli, ku ishyanga ry'ibyigomeke ryanyigometseho: bo na ba sekuruza babo bangomeyeho kugeza n'uyu muni nyine. Kuko ari abana b'ibyigenge n'abafite imitima inangiye. Ngutuma kuri bo; kandi uzababwire uti: Uku ni ko Uwiteka Imana ivuze. Nuko bo, baba bazumva cyangwa baba batazabyumva, (kuko ari inzu y'ibyigomeke,) bazamenya yuko habayeho umuhanuzi muri bo. Ezekiyeli 2:3–5.

Umurimo wa Ezekiyeli wari uwo kuba umuhamya wo gushinja abantu ba kera b'isezerano, nk'uko na Kristo yari ari we ku Bayuda baharaniraga impaka; bityo rero ubutumwa bwa Ezekiyeli ni bwo butumwa bwa nyuma bwo kuburira, buhambiriza abantu ba kera b'isezerano nk'urumamfu mu muguzi umwe, bugenewe umuriro wo kurimbuka.

“Maze mbona marayika wa gatatu. Marayika wamperekeje aravuga ati: ‘Igikorwa cye giteye ubwoba. Ubutumwa bwe buteye igishyitsi. Uwo ni marayika ugomba gutoranya ingano akazitandukanya n'urumamfu, kandi agashyira ikimenyetso ku ngano, cyangwa akaziboha, aziteganyiriza ikigega cyo mu ijuru. Ibyo bintu byagombye guhwemukira ibitekerezo byose, kwitaho kose k'umuntu.’” Early Writings, 118.

Umurimo ushushanyijwe no kurya agatabo gatoya utangira igihe marayika ukomeye amanukanye agatabo gatoya mu kuboko kwe. Mu mateka ya marayika wa mbere ibyo byabaye ku wa 11 Kanama 1840, kandi mu mateka ya marayika wa gatatu byabaye ku wa 11 Nzeri 2001. Ayo

matariki yombi ahagarariye isohozwa ry'ubuhanuzi bufitanye isano n'Ubwisilamu bwo mu ishyano rya kabiri cyangwa n'Ubwisilamu bwo mu ishyano rya gatatu uko bikurikirana. Ni cyo gituma Yesaya mu gice cya makumyabiri na kabiri, igihe asobanura amakuba yo mu kibaya cy'iyerekwa ku Bafiladelifiya n'Abalawodikiya, agaragaza ko Abalawodikiya, ari bo bari ubwoko bwatoranyijwe bw'Abaporotesitanti mu 1840 n'Abadiventisiti bari ubwoko bwatoranyijwe mu 2001, "baboshywe n'abarashi." Abarashi bo mu buhanuzi bwa Bibiliya ni Ubwisilamu, kandi igihe iyerekwa ry'Ubwisilamu ryasohoraga mu 1840 no mu 2001, abahoze ari ubwoko bwatoranyijwe banze ubuhanuzi bw'Ubwisilamu nk'uko bwagejweho n'abashushanyijwe na Ezekiyeli. Aho ni ho kandi ni bwo baboshywe nk'urukungu. Umurimo wa Ezekiyeli wari uwo gukuraho "umwitero" utwikiriye "icyaha cyabo," icyo Yesu asobanura ko ari kwanga Imana.

Umutwari w'ikibaya cy'iyerekwa. Ni iki kikubayeho ubu, gituma uzamukiye hose ku bisenge by'amazu? Wowe wari wuzuye urusaku, umudugudu urimo imvururu, umudugudu w'ibyishimo: abishwe bawe ntibishwe n'inkota, kandi ntibapfiriye ku rugamba. Abategetsi bawe bose bahunze bari kumwe, baboshywe n'abarashi: ababonetsemo bose baboshywe hamwe, bo bari bahunze baturutse kure. Yesaya 22:1-3.

Imana ibana n'uwo muhungu [Ishimayeli]; arakura, atura mu butayu, ahinduka umuhetozi. Itangiriro 21:20.

Aho kutari iyerekwa, abantu bararimbuka; ariko uwitondera amategeko, arahirwa. Imigani 29:18.

Yeremiya ashushanya abariye igitabo igihe marayika ukomeye yamanukaga kugira ngo amurikishe isi ikuzo rye, ariko bakaza kunyura mu gutenguha kw'ihanuzi ry'umwaka wa 1843 ritagezweho. Mu buryo bw'ubuhanuzi, Yeremiya yibaza niba Imana yarabeshye. Iryo somo rihuza Yeremiya na Habakuki 2.

Nzahagarara ku munara w'umurinzi wanjye, niyemeze ku kigo cyawo, kandi nzarinda ndebe icyo azambwira, n'icyo nzasubiza igihe nzacyahwa. Nuko Uwitwaga aransubiza, arambwira ati: Andika ibyerekeye, ubisobanure neza ku bisate, kugira ngo ubisoma ajye yiruka. Kuko ibyo byerekeye bigitegereje igihe cyagenwe, ariko ku iherezo bizavugaga, kandi ntibizabeshya; naho byatinda, uzabitegereze, kuko byanze bikunze bizasohora, ntibizatinda. Dore, umutima w'uwishyize hejuru ntutunganye muri we; ariko umukiranutsi azabeshwaho no kwizera kwe. Habakkuk 2:1-4.

Yohana yakoreshejwe nk'ikimenyetso cy'abanyuze mu byishimo n'ugusharira kw'icyadutengushye, ihagarariye amateka yose kuva ku wa 11 Kanama 1840 kugeza ku wa 22 Ukwakira 1844.

Nuko ndajya ku mumarayika, ndamubwira nti: Mpa agatabo gatoya. Arambwira ati: Gafate, ukamire; kazagushaririza inda, ariko mu kanwa kawe kazaryoha nk'ubuki. Nuko mfata agatabo gatoya mu ntoki z'umumarayika, ndakamira; kandi mu kanwa kanjye karyoha nk'ubuki: maze nkimara kugamira, inda yanjye irasharira. Ibyahishuwe 10:9, 10.

Ezekiyeli agereranya umurimo wo gutangaza ubutumwa bw'ubuhanuzi busoza igihe cy'abantu batoranyijwe ba mbere, watangiye igihe marayika yamanukaga ku wa 11 Kanama 1840 no ku wa 11 Nzeri 2001.

Ariko wowe, mwana w'umuntu, umva ibyo nkubwira; ntukagome nk'iyu nzu y'ibigome: bwura akanwa kawe, urye icyo nguha. Nuko ndebe, dore ukuboko kurantumwaho; kandi, doremo umuzingo w'igitabo; arawundamburira imbere, kandi wari wanditswe imbere n'inyuma: kandi muri wo handitswemo amaganya, n'icyunamo, n'amakuba. Kandi arambwira ati, Mwana w'umuntu, rya icyo ubonye; rya uyu muzingo, maze ugende ubwire inzu ya Isirayeli. Nuko mbura akanwa kanjye, andyisha uwo muzingo. Arambwira ati, Mwana w'umuntu, tungisha inda yawe, kandi wuzuze amara yawe uyu muzingo nguha. Nuko ndawurira; maze mu kanwa kanjye uba nk'ubuki ku bw'uburyohere bwawo. Ezekiyeli 2:8–3:3.

Yeremiya ahagarariye amateka yo kuva ku wa 11 Kanama 1840 kugeza mbere gato y'Ijwi ryo mu Gicuku.

Amagambo yawe yarabonetse, ndyayarya; kandi ijambo ryawe rimbereye umunezero n'ibyishimo by'umutima wanjye, kuko nitiriwe izina ryawe, Uwiteka Mana Nyiringabo. Sinicaranye n'iteraniryo ry'abakobanyi, kandi sinishimanye na bo; nicaye jyeneyine kubera ukuboko kwawe, kuko wanyujujemo umujinya. Ni iki gituma ububabare bwanjye buhoraho, n'igisebe cyanjye kikaba kidakira, cyanga gukira? Mbese uzambara rwose nk'umubeshyi, kandi nk'amazi akama? Ni cyo gitumye Uwiteka avuga ati: Nuhindukira, nzaguhindura ngarure, kandi uzakagarara imbere yanjye; kandi nutandukanya igikomeye n'ikidafite umumaro, uzamera nk'akanwa kanjye; bo bazagusanga bagarukeho, ariko wowe ntuzabasange ngo ubasange. Kandi nzakugira nk'inkike y'umuringa ikomeye kuri ubu bwoko; kandi bazakurwanya, ariko ntibazagutsinda, kuko ndi kumwe nawe kugira ngo nkize kandi nkurokore, ni ko Uwiteka avuga. Kandi nzagukiza ukuboko kw'ababi, kandi nzagucungura mu kuboko kw'abanyamwaga. Yeremiya 15:16–21.

Yeremiya agaragaza amateka n'ubutumwa byacu by'iki gihe. Ubutumwa bw'iki gihe ni ubutumwa bw'Imiborogo yo mu Gicuku, buri kugenda buterwa imbere gahoro gahoro mu gihe ubwoko bw'Imana bugereranywa na Yeremiya bwamaze “kwuzuzwa” “uburakari,” butekereza ko “ububabare” bwabwo bwari “ubwo guhoraho” kandi ko “igikomere” cyabwo “kidakira,” igikomere kitari kuzigera gikira. Batandukanye n'“iteraniryo ry'abakobanyi.” Ntibagishimishwa nk'uko byari bimeze igihe babanje kurya igitabo, kandi kikaba cyari “ibyishimo by'” “umutima” wabo.

Ariko inama ihari igenewe abari muri icyo mimerere. “Niwararuka” kandi “nukura ikintu cy'igiciro muri icyo giteye ishozi,” ni bwo Imana izabagarukira. Mu Giheburayo, amagambo ngo “nzagusubiza” ari muri uwo murongo asobanura ko Imana izabagarukira nibayigarukira.

Nuko rero mugandukire Imana. Murwanye Satani, na we azabahunga. Mwegere Imana, na yo izabegera. Karabye ibiganza byanyu, mwa banyabyaha mwe; kandi mutunganye imitima yanyu, mwa bafite imitima ibiri mwe. Mubabare, murire, muboroge; ibitwenge byanyu bihinduke umuborogo, n'ibyishimo byanyu bihinduke agahinda. Mwicisha bugufi imbere y'Umwami, na we azabashyira hejuru. Yakobo 4:7–10.

Nibegera Imana, na Yo izabegera. Nibakora ibyo bintu, bazahagarara “imbere” y’Uwiteka kandi bazaba “akanwa” k’Imana. Kandi abwira Yeremiya (natwe) ko azagira ubwoko Bwe “urukuta rw’umuringa rukomeye” ku “banyabyaha,” hanyuma “abanyabikomere bateye ubwoba” bazarwanisha intambara abarikirwa na Yeremiya. “Abanyabyaha” ni bo Danieri agereranya n’inkumi z’ibipfapfa zo muri Matayo. “Abateye ubwoba” bagereranya ubumwe bw’inshuro eshatu bwa Babuloni ya none mu gihe cy’ihame ry’itegeko ry’Icyumweru.

Ubuhamya bw’abahanuzi batatu bose buvuga ku mateka amwe, ariko buvuga ku ngingo eshatu zitandukanye z’ayo mateka amwe. Yeremiya ahagarariye abamaze kunyura mu gucika intege kwa mbere, ariko bataragera ku kimenyetso cy’inzira cy’Induru yo mu Gicuku. Aha ni ho twabaye turi kuva ku wa 18 Nyakanga 2020. Ikibazo ni ukumenya niba tuzasubira inyuma. Nitubikora, “tuzavuga” ku bw’Umwami muri cya gihe nyine Leta Zunze Ubumwe z’Amerika “zivuga” nk’ikiyoka.

Amateka Yeremiya arimo kugaragaza ni amateka yacu y’ubu, kandi ni na yo mateka agereranywa n’ibimenyetso by’inzira bitatu bihishwe biri mu nkuba ndwi. Ni na yo kandi mateka aho uwo murongo wo muri Yohana ushyizwe mu buryo bw’ubuhanuzi, kuko ishimikiro ry’ibice bine byo muri Yohana ari umurimo wa Mwuka Wera mu guhumuriza Yeremiya uri kwibaza niba yarizyeye ikinyoma, kandi niba ubutumwa kwasaga n’uburyohe cyane bwari mu by’ukuri amazi yananiranye.

Nuko Yeremiya ahagararira amateka guhera ku wa 11 Nzeri 2001 kugeza ku wa 18 Nyakanga 2020, ari bwo igihe cyo gutinda cyatangiye, nk’uko gihagarariwe n’iminsi itatu n’igice y’ikigereranyo yakurikiyeho. Iyo mvuga “iy’ikigereranyo,” simba mvuga ubuhanuzi bw’igihe. Ahubwo ndavuga ko ku wa 18 Nyakanga 2020 ari bwo abahamya babiri, Bibiliya n’Umwuka w’Ubuhanuzi, bishwe, maze intumbi zabo zisigazwa mu muhanda iminsi itatu n’igice, nk’uko bivugwa mu Byahishuwe igice cya cumi na kimwe.

Kandi nzaha abahamya banjye bombi ubushobozi, kandi bazahanura iminsi igihumbi magana abiri na mirongo itandatu, bambaye ibigunira. Abo ni bo biti by’imyelayo bibiri, kandi ni bo bitereko by’amatabaza bibiri bihagaze imbere y’Imana y’isi. Kandi nihagira umuntu ushaka kubagirira nabi, umuriro uzasohoka mu kanwa kabo urimbure abanzi babo; kandi nihagira umuntu ushaka kubagirira nabi, ni ko akwiriye kwicwa. Abo bafite ubushobozi bwo gukinga ijuru, kugira ngo imvura itagwa mu minsi yo guhanura kwabo; kandi bafite ubushobozi ku mazi bwo kuyahindura amaraso, no guteza isi ibyago byose, uko bashaka kose. Kandi nibamara kurangiza ubuhamya bwabo, ya nyamaswa izamuka iva i kuzimu izabarwanya, ibaneshe, ibice. Kandi imirambo yabo izaryama mu muhanda w’umugi ukomeye, witwa mu buryo bw’umwuka Sodomu na Egipta, ari na ho Umwami wacu yabambwe. Kandi abo mu moko n’imiryango n’indimi n’amahanga bazareba imirambo yabo iminsi itatu n’igice, kandi ntibazemera ko imirambo yabo ishyingurwa. Kandi abatuye mu isi bazabishimira, banezerwe, bohererezanye impano; kuko abo bahanuzi bombi bababazaga abatuye mu isi. Ibyahishuwe 11:3–10.

Ubuhamya butangwa n’imimerere ya Yeremiya buboneka nyuma yo gucika intege, ariko mbere y’Ijwi ryo mu Gicuku. Yeremiya yagombaga kugaruka mbere y’uko aba ijwi ry’ubutumwa

bw'Ijwi ryo mu Gicuku. Iyi ni yo mimerere yacu uyu munsu. Kandi ni yo miterere y'amateka y'ibice bine byo muri Yohana turimo gusuzuma, ndetse ni na yo mateka ashushanywa n'amateka ahishwe ari mu nkuba ndwi.

Nidusuzuma umucyo ufiteye isano n'“Umuhumuriza” mu buhamya bwa Yohana buri mu bice bine, tubona ibihamya byinshi bidushoboza kumenya ko iyo nkuru ivuga ku wa 18 Nyakanga 2020, ku gucika intege no ku gihe cyo gutinda, ku butumwa bw'Imiborogo yo mu Gicuku bwakuweho ikimenyetso, no ku rubanza ruje rw'itegeko ryo ku Cyumweru. Ibyo bice byubakira ku miterere y'ubuhanuzi bw'amateka ahishwe.

Niba dushaka kumera nk'akanwa k'Imana mu ngorane zigiye kuza vuba, umurimo wacu ubu ni “gukuramo ikintu cy'igiciro mu cyanduye,” cyangwa nk'uko Yakobo asobanura uwo murimo uwo ari wo, dukwiriye “kweza” “ibiganza byanyu, mwa banyabyaha mwe; kandi mwezanye imitima yanyu, mwa bafite imitima ibiri mwe. Mubabare, murire, munaboroge: ibitwenge byanyu bihinduke icyunamo, n'ibyishimo byanyu bihinduke agahinda. Mwicishe bugufi imbere y'Umwami, na we azabashyira hejuru” nk'ibendera mu gihe cya vuba cyane.

Kandi azashyiriraho ibendera amahanga, akoranye hamwe abirukanwe bo muri Isirayeli, kandi akoranye hamwe abatatanijwe bo mu Buyuda, abakusanye abavanye ku mpera enye z'isi.
Yesaya 11:12.

Mu nyandiko ikurikira tuzasoza gusuzuma kwacu kw'ibi bice bine.